

JELENÜNK (X).

Záhonyi András (Budapest):

Góbé farsang?

A *Hargita Nemzeti Székely Népi Együttes* műsora a budapesti Hagyományok Házában.

Rendező koreográfus: **Orza Călin**, zenei szerkesztő: **Román Hunor, Szabó Lóránd**.

Vajon miről szól majd a csikiak előadása: csupán egy vidám farsangi játékot fogunk látni – vagy annál sokkal többről: egy ötletdús és komoly mondanivalót is tartalmazó táncszínházi alkotás tárul majd elénk?

Így töprengtünk a várakozás perceiben, a Hagyományok Háza felújított színháztermébe lépve. Jutott idő erre is – ugyanis negyedórás késéssel kezdődött az előadás. No nem a rendezők vagy a táncegyüttes hibájából – csupán egy telefonon érkezett kérés teljesítése végett. Ritkán fordul elő a színházi életben, hogy egy csoport bejelenti: késni fog, s ha lehet, várják meg őket a kezdéssel. Most megvárták.

A Hargita remek farsangolása megadta a választ a bevezetőben feltett kérdésre. Természetesen az utóbbit, egy egyszerre gondolatébresztő és szórakoztató műsort láthattunk!

Ezt bizonyítják pl. a bibliai utalások (vizek fölött lebegés, ösbűn), a „puliszka” és a „kifli” (a románok és a Regát), a mindig visszatérő piros-fehér-zöld (pl. a koronás Konc király /a szűrös/ és a kucsmás Cibere vajda /a gubás/ kardvívása, a pap zöld süvege s az ördög piros szarva), az utalás a pap prédikációjában a bukaresti „bányászjárásra”, később a futásra (mely románul valami „egészen mást” jelent, s kimondását a táncosok hangos füttyögése-sípolása kísérik, mint ahogy az később megtörtént a pajzánabb mondásoknál...).

A farsangi táncre perdüléstől szerencsére nem riasztott el senkit még az **ördög** sem!

A félelmetes lény ugyan fedőkkel mindenkit ritmusra vezérel-ugráltat – fenyegetésétől még a maszkokat jelképező, a táncos arcok elé tartott táblák is remegni kezdenek. S a gólyalás „kaszás” pusztító mozdulatainak hatására egy pillanatig mindenki érzi: itt a vég – a maszk-táblák hirtelen át is fordulnak halálfejjé. Ám a visszaköszönő gyimesi, felcsíki, marosszéki dal-lamokat, a Cseh Tamás-keringőt (Nem látlak én téged többé...) hallva még a derékfájással küszködők is szívesen táncre perdülnének!

A falusi élet tempóját mutatta be számunkra a hiteles székely, *Gábos Endre* nyugodt szalonázgatása – mihez a térdére terített kendő szolgált abroszul (ő olyannyira Homoród-menti székely, hogy még a nevét is ’rovásbötükkal’ rója a mindennapi életben).

Mindenki arcán megjelent a mosoly, amikor a hokedlikon szoknyás férfiak s nadrágos nők felváltva – egymást segítve-lökdösve – járták a verbunkot. Az elején, hátulról nézve persze még nem derült ki a „szerepcseré”...

A vásári forgatagban a cirkusz-huszar „húzta” maga után a bolondkereket (a forgó-táncoló menyasszonyt s vőlegényt – ők Löködi Gyurka és Tarcsa Marcsa, „ki farát jó magosra tarcsa”). Hiába no, a farsang az eljegyzések és az esküvők szezonja.

Bizony nem érthettük a „... vastag, mint a hurka” mondatfoszlány elejét (a kipontozandó szövegrészeket ugyanis – a fiatalok nézőkre tekintettel – a farsangoló táncosok hangos sípolással tették hal(l)hatatlanná...)

Farsangkor megsértődni szigorúan tilos! Maszkuráknak bójönni szabad!
Be is jött egy medve – jól meg volt dermedve, de a birkózóbajnokot így is nagy küzdelemre készítette, aki végül úgy földhöz vágta, hogy egészen beleviszketett a háta...

A küzdelem aszimmetrikus fordulataihoz remek aláfestést biztosított a román legényes zenekari kísérete. Minden jó, ha vége jó – a küzdelem után a felek azér” koccinatva leültek a bodegánál egy csiki habosra!

Cirkuszi babérokra törtek a hokedlidobálók (és akrobatikus elkapók), valamint a három-, sőt négy-hokedkis torony-tetején táncolók, majd a ’mélybe’ bátran leugrálók. Ötletdús volt a ’tánc kalappal’ jelenet is (kalap a lábfejen és a sarkon – egy Corvin téri utcasarkon...), no meg a két legényből álló-ülő csodalény legényese is.

A vicces vásári alkudozáson („no legyen az ára 30 000” – „legyen, de annyiér’ nem adom oda!”) a hatlábú bikáról kiderült, hogy időnként csak ötlábú – ám máskor hét: csak lásson meg egy tehénkét! Mindenesetre a „bika” a Küküllő-menti szegényest és pontozót így is derekasan eljárta!

A két „fafejű” kecske meg jót pletykálgatott az alkuról (utána meg stílusosan az „Elvesztettem a kecskéket...” dallamára táncoltak a farsangolók).

Az áldomás megtartásához előkerültek a zöld „féllitresek” is – oly finom pálinka volt bennük, hogy szinte megszólaltak. Azaz boc, most meg is szólaltak, s az üvegzenére remek táncot jártak a vásárosok.

A korcsmai verekedés után az egyik vízszintesre „kiterült” legény szájában ott meredezett még a „fállitres”, maradék cseppjeivel infúzió tartva az esz(mélet)ét vesztett ifjoncot. Ha nincs ez az életmentő, bizony elmondhatta volna, hogy „így haltam meg szívességéből”.

Szóba került az I. nagy verekedés (a pestiek kedvéért: világháború) is, amely után az egész Regátot Székelyföldre csatolták (sőt nemrég az egész EU-t is...).

A szomorúan vidám pillanatok közé tartozott a megemlékezés a bőgő örökös szenvedéséről (ugyanis már 100 éve szorítják a nyakát...). Temetésén a hangszertestvérek aztán méltón búcsúztatták – úgy, ahogy egy hónap múlva mi is tesszük a téllel. Az ál-hangszerek muzsikájára gyimesi kettős jártatót jártak a Hargita táncosai.

Majd felhangzott az énekszó: „Ha megfogom az ördögöt” – s meg is fogták! Ez már jelezte, hogy közeledik a farsang farka (a húshagyókedd), és az előadás vége is.

Utoljára maradt a héjsza – a táncosok köre ekkor már falként választotta el Konc királyt és Cibere vajdát, jelezve, hogy vége a küzdelemnek (a böjtös ételek így is-úgy is győzedelmeskednek ilyenkor), s a lelkesebb nézők veszélyérzet nélkül felmehetnek a színpadra, elfogadva a szereplőgárda hívását. A színpadi táncház egy új műfaj, mely különleges élményben részesíti a bátrabb néptáncrajongókat. Segítségével most a közönség is aktívan megélhette a csíki táncok adta örömet, s együtt táncolhatott azokkal a csíkszeredai táncmesterekkel, akik élő hagyományőrzői tájegységüknek!

*Záhonyi András hangulatjelentése
2020. február 16.*

Dobos Eszter fényképei a *Góbé farsang* 2019. januári, csíkszeredai bemutatóján készültek.

A Hargita néptáncgyűttes honlapja: www.hargitatanc.ro